MAATALOUS

Isoissa kaupungeissa maisemalaitumille on kysyntää. Varmaankin ihmiset kaipaavat takaisin sellaisia asioita, joita omassa ympäristössä ei enää ole. **MAISEMANHOIDONNEUVOJA RIIKKA SÖYRINKI, PRO AGRIA PIRKANMAA**

Vain onnekkaimmat tilat tuottavat sianlihaa kannattavasti

Hannu Koivisto vaatii keskustelua tuotannon kannattavuudesta.

Nykyajan viljelijällä on rautainen ammattitaito. Sen päälle on takana valtavat investoinnit ja niskassa sen tuoma velkataakka.

Silti tuotanto kannattaa vain pienellä osalla tuottajista.

”Jotta maataloudella nykymaailmassa selviäisi, on pitänyt syntyä onnellisten tähtien alla”, toteaa kurikkalainen sianlihantuottaja **Hannu Koivisto**.

Koivisto on viittä vaille entinen sianlihantuottaja. Viime viikon torstaina Helsingin Sanomien mielipidepalstalla julkaistiin hänen kirjoituksensa ”Sikafarmarin testamentti”, jossa hän kertoo saaneensa tarpeekseen.

Päätös tuotannon lopettamisesta on suuri mieheltä, joka on ollut viime vuosina näkyvä kannattavan sianlihantuotannon puolestapuhuja.

Emakot ovat jo tilalta lähteneet, ja lopullisesti sikala tyhjenee lähiviikkoina.

MARKKU VUORIKARI

Moni asia on tehnyt sianlihantuotannosta täysin kannattamatonta. Yksi niistä on halpa tuontiliha ja sen uhka, toteaa kurikkalainen sianlihantuottaja Hannu Koivisto.

Intoa ollut enemmän kuin tunteja

Koivisto on ollut koko työuransa ajan täynnä intoa. Sitä on ollut monesti enemmän kuin vuorokaudessa tunteja.

Päätuotantosuunnan rinnalle on kertynyt vuosien varrella monia sivuelinkeinoja.

Vaikka hänellä itsellään onkin ollut halua monipuolistaa tilan toimintaa, hän ei pidä terveenä kehityksenä sitä, että tappiollista toimintaa paikataan sivuelinkeinoilla.

”Silloin varsinaisesta tuotantotoiminnasta tulee entistäkin kannattamattomampaa. Tänä päivänä eläintilalla on keskityttävä vain perusbisnekseen.”

”Pitäisi vihdoinkin olla keskustelun aika”

Vaikka sianlihantuotannon kannattavuuskriisi ajoi Koiviston lopettamaan tuotannon, hän ei vaikuta katkeralta. Niin hän sanoo itsekin.

”En halua syyllistää tässä tilanteessa ketään. Se ei johda mihinkään muuhun kuin omien tekemisten puolusteluun, mikä tukahduttaa keskustelun alkuunsa. Nyt pitäisi saada oikeasti aikaan rakentava vuoropuhelu siitä, mihin suuntaan tuotantoa halutaan viedä.”

Keskustelua pitäisi hänen mielestään käydä niin, että ympäristön ja eläinten hyvinvoinnin lisäksi tasa-arvoisena näkökulmana olisivat tuotannon kannattavuus ja tuottajien oma hyvinvointi.

”Tällä hetkellä keskustelua hallitsevat kansalaisjärjestöt, joiden rauhoittelemiseksi virkamiehet tekevät päätöksiään. Ja niillä päätöksillä ei ole välttämättä mitään tekemistä tilojen ja eläinten todellisuuden kanssa.”

Samaan aikaan niskassa painaa tuonnin uhka.

”Pahinta tilanteessa on se, että hyvinvoinnin nimissä tehdyille investoinneille löytyy vain yksi maksaja: tuottaja itse.”

Koiviston mielestä suomalaisviljelijöillä on hyvät mahdollisuudet ja halua vaikuttaa ympäristö- ja hyvinvointiasioihin – kunhan tilojen taloustilanne saadaan kuntoon.

Uudet ideat kypsyvät jo

Vaikka sikatilojen talous kääntyisi jälleen parempaan, Koivisto ei aio enää peruuttaa lopettamispäätöstään. Sitä on kypsytelty vuoden verran, ja nyt on aika katsoa uuteen, hän toteaa.

”52-vuotiaana on hyvä miettiä, mitä vielä haluaisi tehdä.”

Yhtenä vaihtoehtona hän on kypsytellyt ajatusta pienimuotoisesta sianlihantuotannosta – vapaana pihalla eläviä possuja ja niistä valmistettuja erikoistuotteita suoraan ravintoloihin.

Ensin hän kuitenkin aikoo levätä.

JUHANI REKU

Hannu Koiviston ura

Suotuisa sää vetää viljan hintoja alas

Viime viikko oli mollivoittoinen viljaa noteeraavissa hyödykepörsseissä ja etenkin vehnä halpeni.

Pariisissa rapsifutuurit notkahtivat kymmenkunta euroa tonnilta viime viikolla, kun Keski-Euroopassa sää viileni ja muuttui sateiseksi. Sää suosii myös vehnää ja uuden sadon noteeraukset vajosivat viikossa lähes kaksi prosenttia.

Atlantin takana Chicagossa viikko oli kirjava. Vehnä halpeni Pariisin tapaan, mutta soijan ja maissin trendit menivät ristiin, kun verrataan vanhaa ja uutta satoa. Soijan uuden sadon hintaodotukset vahvistuivat ja maissin puolestaan laskivat.

Viime viikon satokiertue Yhdysvaltojen vehnäaitassa Kansasissa ja Oklahomassa osoitti, että viime vuoden kadon jälkeen alueella odotetaan lähes ennätyssatoa.

Keski-Euroopassa säämurheet ovat toistaiseksi ohi ja tammikuun pakkasten ja maalis-huhtikuun kuivuuden ja helteiden jälkeen on vihdoin satanut. Talvituhoista ja kuivuudesta kärsineet kasvustot ovat alkaneet toipua.

Sää on viilentynyt myös itäisessä Euroopassa.

Viljan hintojen viime viikon alamäki sai lisäpontta muusta taloudesta.

Yhdysvaltojen perjantaina julkaistut työttömyysluvut olivat paljon odotettua heikompia ja työttömyys pahenee myös eteläisessä Euroopassa. Ranskan ja Kreikan viikonlopun vaalit lisäsivät epävarmuutta markkinoilla loppuviikolla.

Osakepörsseissä perjantai oli tämän vuoden mustin, kun osakekurssit sukelsivat liki pari prosenttia Euroopassa ja Yhdysvalloissa.

Raakaöljy halpeni viikossa nelisen prosenttia, mikä painoi öljykasvien hintoja.

Suomessa viljan hinnat jököttävät paikoillaan.

Maaseudun Tulevaisuuden hintaseurannassa on tällä viikolla 61 viljatarjousta, joista nousua on kolmessa rehuohratarjouksessa ja laskua yhdessä, kun Raisio nipisti rehukaurasta.

Muutokset ovat lähinnä kosmeettisia, euron parin korjauksia tonnilta.

Avena ja Raisio alensivat rypsin ja rapsin hintoja 5–6 euroa tonnilta Pariisin Matifpörssin imussa.

FAO ennustaa maailman maailman viljasadon yltävän 2 371 miljardiin kiloon tänä vuonna, mikä on 40 miljardia kiloa enemmän kuin viime vuonna.

Maissin sato kasvaa, mutta vehnän ja soijan sadot alenevat.

VEIKKO NIITTYMAA

Viljojen ostohintoja euroa/tonni, alv 0 %

Osa hinnoista päivän hintoja, osa viikkohintoja

Vehnä	
Agrimarket	180–185 ↔
Avena	182 ↔
Fazer 1)	181 ↔
Kesko (valk. väh. 12,5 %) 2)	185 ↔
Kinnusen Mylly	184 ↔
Myllyn Paras	179 ↔
Raisio	180–186 ↔
Y-maatalous 3)	195 ↔
Luomuvehnä	
Agrimarket	270 ↔
Fazer (valk. väh. 12 %)	315 ↔
Raisio	330 ↔
Rehuvehnä	
Agrimarket	174–177 ↔
A-Rehu	180 ↔
Avena	172–174 ↔
Kesko 2)	173 ↔
Kinnusen Mylly	178 ↔
Raisio	177–180 ↔
Luomurehuvehnä	
Raisio	270 ↔
Rehuohra	
Agrimarket	175–182 ↑
Altia	182 ↔
A-Rehu	182 ↔
Avena	159–168 ↔
Genencor International - entsymiohra 4)	180 ↑
Kesko 2)	169 ↔
Kinnusen Mylly	182 ↔
Raisio	175–186 ↑
Mallasohra	
Agrimarket 5)	205 ↔
Raisio	205 ↔
SGC (Prestige)	210 ↔
Viking Malt (panimo- ja entsyymim.)	205 ↔
Luomumallasohra	
Viking Malt	395 ↔
Luomuohra	
Agrimarket	250 ↔
Kinnusen Mylly	250 ↔
Raisio	270 ↔
Suurimo-ohra	
Raisio	195 ↔

Rehukaura	
Agrimarket	170–182 ↔
A-Rehu	160–170 ↔
Avena	172–180 ↔
Kesko 2)	179 ↔
Kinnusen Mylly	169 ↔
Raisio	152–175 ↓
Suurimokaura	
Helsingin Mylly	175 ↔
Myllyn Paras	178 ↔
Raisio	183–191 ↔
Luomukaura	
Agrimarket	275 ↔
Avena	240 ↔
Helsingin Mylly	277 ↔
Kesko 2)	275 ↔
Raisio	285 ↔
Luomurehukaura	
Kinnusen Mylly	210 ↔
Raisio	200 ↔
Ruis	
Agrimarket	204 ↔
Avena	200 ↔
Fazer 6)	208 ↔
Kinnusen Mylly 7)	208 ↔
Myllyn Paras	195 ↔
Raisio	198–206 ↔
Luomuruis	
Fazer	330 ↔
Helsingin Mylly	305 ↔
Kinnusen Mylly	320 ↔
Raisio	310 ↔
Kevätrypsi ja -rapsi	
Avena	476–484 ↓
Raisio	482–490 ↓
Härkäpapu	
Agrimarket	210 ↔
Raisio	210–215 ↔
Luomuhärkäpapu	
Agrimarket	330 ↔
Kinnusen Mylly	335 ↔
Raisio	330 ↔
Rehuherne	
Raisio	190 ↔
Luomurehuherne	
Agrimarket	330 ↔
Raisio	330 ↔

Hinta noussut ↑ pysynyt ennallaan ↔ laskenut ↓ viikon takaisesta.

1) Sako vähintään 180.
2) Hinnasta vähennetään välityspalkkio.
3) Valkuainen vähintään 14,5 %
4) Paras alueen hinta + 5 e/tn ohrasta, valkuainen yli 12 %.
5) Valkuainen korkeintaan 11,5 %.
6) Sako vähintään 60.
7) Sako vähintään 80, hlp 71.

Hintatiedot ostajilta

Maisemalaidun kiinnostaa kaupungissa vaan ei maalla

Laidunnus on puistossa edullinen vaihtoehto ihmistyölle

NOKIA (MT)

Lampaat ovat viheralueiden hoitajina kaupungeille erittäin edullista kesätyövoimaa. Näin tuumitaan jo monissa kaupungeissa, joissa lampaat pitävät viheralueiden kasvustoa kunnossa.

Maisemalaidun koetaan houkuttelevaksi vaihtoehdoksi erityisesti niissä kaupungeissa, joissa on etäännytty kauas perinteisestä maataloudesta.

Sen sijaan maaseutumaisissa kaupungeissa ja kunnissa maataloudesta muistuttava eläin ei ole välttämättä toivottu näky.

”Isoissa kaupungeissa maisemalaitumille on kysyntää. Varmaankin ihmiset kaipaavat takaisin sellaisia asioita, joita omassa ympäristössä ei enää ole”, pohtii maisemanhoidonneuvoja **Riikka Söyrinki** Pro Agria Pirkanmaan maa- ja kotitalousnaisista.

Hyvä esimerkki kaupungista, jossa maaseutu ei ole enää voimakkaasti läsnä, on läntisellä Pirkanmaalla sijaitseva Nokia.

Siellä nopeasti laajenevien asutusalueiden keskellä sijaitsee Hätilännotkon viheralue, jolla hämeenkyröläinen **Oiva Mäenpää** Ylätalon tilalta pitää tänä vuonna lampaitaan kolmannen kesän.

Hoitokustannukset todella alhaiset

Mäenpään lampaat on otettu Nokialla innostuneesti vastaan. Maisemalaidunnukseen ovat olleet tyytyväisiä sekä lähiseutujen asukkaat että kaupungin virkamiehet.

”Ei ole sellaista käyntikertaa laitumella, ettei joku naapuri tulisi juttelemaan. Moni kertoo seurailevansa lampaiden elämää parvekkeeltaan aamukahvia juodessaan”, Mäenpää kertoo.

Kaupungin näkökulmasta maisemalaitumen ehdoton etu ovat sen alhaiset kustannukset. Kustannukset ovat erittäin pienet verrattuna siihen, että aluetta pidettäisiin kunnossa koneellisesti ja ihmisvoimin.

Kahden hehtaarin suuruisen alueen hehtaarikustannus oli ensimmäisenä vuonna, 2010, noin 4 500 euroa. Siitä lähes puolet aiheutui aidan rakentamisesta. Perustamiskustannusten jälkeen kuluja tulee vain eläinten vuokrasta, hoidosta ja valvonnasta.

Lähiseudun ihmiset tekevät mielellään tuttavuutta lampaiden kanssa. Säännöistä on hyvä heitä muistuttaa.

Mäenpää ja Nokian kaupunki tekevät laidunnussopimuksen vuosittain. Kun laidunnuksen perustamiskustannukset ja eläinten pidosta vuosittain aiheutuvat kustannukset jaetaan viidelle vuodelle, vuosittaiseksi hehtaarikustannukseksi tulee alle 2 100 euroa.

”Kaupunginpuutarhurin mielestä maisemalaidunnuksen aiheuttamat kustannukset kaupungille ovat varsin alhaiset”, Söyrinki kertoo.

Urheiluseura hoitaa valvonnan

Mäenpää tuo laitumelle 15 lammasta toukokuun loppupuolella ja noutaa ne pois syyskuun alkupuolella. Lampaat laiduntavat kaupungin ”palkkaamina” maisemanhoitajina.

”Käyn katsomassa eläimiä vähintään kolmen viikon välein, ja aina ohi kulkiessani. Eläinten päivittäisestä valvonnasta kaupunki on sopinut erikseen paikallisen urheiluseuran kanssa. Ne huolehtivat myös veden, kivennäisrehun ja suolan antamisesta.”

Mäenpään lampaita on maisemanhoitotyössä myös kuudessa muussa kohteessa.

Palvelun kysyntä on kasvanut vuosi vuodelta.

JUHANI REKU

FAKTAT

Laidunpankissa kohtaavat eläin ja laidun

Laidunpankki on Pro Agria Pirkanmaan ylläpitämä valtakunnallinen nettipalvelu, jossa eläinten omistajat voivat tarjota eläimiään laiduntamaan ja maanomistajat laitumiaan laidunnettaviksi.
Tällä hetkellä palvelussa on satakunta ilmoitusta. Lisää ilmoittajia kaivataan joka puolelta Suomea. Pulaa on erityisesti laiduntamaan tarjottavista eläimistä.
Laidunpankissa olevaan ilmoitukseen vastaaminen tai omien eläintensä ilmoittaminen laiduntajiksi ei sido vielä mihinkään. Laitumen tarjoaja ja eläinten omistaja sopivat laiduntamisen yksityiskohdista tapauskohtaisesti.
Yhteistyön tueksi kannattaa tehdä kirjallinen sopimus, johon löytyy malli Laidunpankista.
Internet: www.laidunpankki.fi

LAIDUN PANKKI

MARKKU VUORIKARI

Oiva Mäenpää ja Riikka Söyrinki tarkastavat Hätilännotkon laitumen ennen lampaiden tuloa. Aidat ovat hyvässä kunnossa, samoin lampaita varten rakennettu silta.

Leikkuukorjuuta kestäviä tyrnilajikkeita kehitetään

Tyrnin viljelyyn on luvassa uusia, leikkuukorjuun kestäviä lajikkeita noin kymmenen vuoden päästä, lupaa tutkija **Sanna Kauppinen** Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksesta (MTT).

Lajikkeiden lisäksi kehitteillä on tyrnin koneellinen poiminta.

Kauppisen mukaan tyrnin poiminta on saatava koneellistettua, jotta raaka-aineen kohtuuhintainen tuotanto on mahdollista.

Kotimaiset lajikkeet kestävät hyvin talvea ja tauteja, mutta niiden marjat ovat pieniä.

Ulkomaiset lajikkeet kestäisivät koneellista korjuuta, mutta ne eivät menesty suomalaisessa ilmastossa.

MTT:ssä tutkitaan leikkuukorjuumenetelmää, jolla Saksassa korjataan kaikki tyrnisato. Ruotsissakin menetelmää on testattu hyvin tuloksin.

”On vain löydettävä sopivat lajikkeet”, Kauppinen kertoo. Niiden pitäisi pystyä tuottamaan usean kilon sato joka toinen tai joka kolmas vuosi.

Lajiketestauksiin otetaan luonnonkantayksilöitä pitkin Pohjanlahden rannikkoa sekä muutamia venäläisten ja luonnontyrnien risteytyksiä.

Leikkuukorjuussa sato-oksat leikataan marjoineen ja pakastetaan. Sen jälkeen marjat, lehdet ja oksat erotellaan ravistelemalla ja seulojen avulla.

Leikkuumenetelmällä marjasatoa ei saada joka vuosi. Leikkauksessa menetetään uudet versot, jotka tuottaisivat satoa seuraavana vuonna.

Tyrniä viljellään Suomessa 200 hehtaarin alalla, josta lähes puolet on Etelä-Pohjanmaalla.

MAIJA ALA-SIURUA